

Gazeta PLEBISCYTOWA

Nr 1/1921-2021
Wyd. Instytut Śląski
Bezpłatna gazeta rocznicowa.

W STULECIE PLEBISCYTU NA GÓRNYM ŚLĄSKU PRZEZ INSTYTUT ŚLĄSKI WYDANA

RODACY!

Zwycięstwo polskie dnia 20. marca jest pewne. Lud polski wyzwoli się z niewoli prusko-kapitalistycznej i naturalnie serca jego napelni niezmierna radość z powodu tego wiekopomnego zdarzenia. Będą ludzie między nami, których ogarnie prawdziwy szal radości wobec tego wielkiego zdarzenia w naszym życiu narodowym.

Uwijający się pomiędzy nami w wielkiej liczbie prowokatorzy niemieccy chcą wyzyskać tę radość ludu polskiego i popchnąć go do czynów gwałtu i aktów niegodnych narodu cywilizowanego. Wzywają ci prowokatorzy ludność polską do natychmiastowego usuwania niemieckich urzędników. Nie dawajcie tym zbrodniarzom posłuchu i zachowajcie spokój, ład i porządek.

Zadnemu Niemcowi, a przede wszystkim żadnemu urzędnikowi włos z głowy spaść nie powinien, a przywódców ludu wzywam niniejszem, aby stanęli w obronie Niemców i urzędników, gdyby ktoś zamierzał im krzywdę uczynić. Wszelka władza na G. Śląsku mimo zwycięskiego plebiscytu spoczywa w ręku Komisji Międzysojusznicy i musimy cierpliwie i spokojnie odczekać, aż ta Komisja Międzysojusznicy odda władzę nad krajem w ręce polskie.

W dzień 20. marca bądźcie mężni, śmiali i zgodni, ale roztropni, spokojni i podporami porządku.

Bytom, dnia 19. marca 1921 r.

Wojciech Korfanty,
Poseł i Komisarz Plebiscytowy.

Odezwa do mieszkańców G. Śląska.

W niedzielę, dnia 20. marca 1921 r. będziecie w wykonaniu Traktatu Wersalskiego powołani do wypowiedzenia waszych dążeń narodowych. Pójdziecie do głosowania spokojnie i w porządku.

Głosowanie wasze jest zupełnie swobodne: wolne od wszelkiego przymusu, od wszelkiego nacisku, od wszelkich wpływów, od wszelkich zobowiązań; głosowanie zależy tylko od was samych.

Będąc sami wolnymi, uszanujecie także zupełnie wolność innych. Tem dacie dowód, że zasługujecie na zaufanie, jakie wam okazały Mocarstwa Sojusznicze, oddając w wasze ręce stanowienie o politycznej przynależności Górnego Śląska.

Świat cały ma na was oczy zwrócone; pamiętajcie o tem; niechaj każdy z was jako człowiek godzi się wolności postępuje.

Opole, dnia 16. marca 1921.

Przedstawiciel Francji,

Przewodniczący:
Le Rond.

Przedstawiciel Włoch:
A. de Marinis.

Przedstawiciel Wielkiej Brytanii:
H. F. P. Percival.

TELEGRAMY.

Komunikat Komisji Międzysojusznicy.

Bytom, 18. marca. (Pat.) Komisja Międzysojusznicy w Opolu wydała rozporządzenie, mocą którego publiczność nie będzie mogła skorzystać z telegrafu i z telefonu od soboty dnia 19. marca br. do północy do poniedziałku 21. marca br. do południa. W razie bardzo ważnej i nagłej potrzeby (na wypadek śmierci, ciężkiej choroby, nieszczęścia) należy się zwrócić do kontrolera powiatowego, aby otrzymać pozwolenie na telegrafowanie. Telegramy prasowe muszą być zaopatrzone w wizum i mogą być wysłane tylko przez takich korespondentów gazet, którzy udę-

wodnią swoją tożsamość. Wszystkie telegramsy prasowe, wysyłane przez biura telegraficzne w powiatach, muszą być zaopatrzone w wizum kontrolera powiatowego. Wyjątkowo tylko w powiecie Opole miasto telegramsy prasowe mogą być również wizowane przez szefa biura prasowego Komisji Międzysojusznicy.

(Wobec tego rozporządzenia Czytelnicy nasi nie będą mogli nam podawać wyników głosowania niedzielnego telefonicznie albo telegraficznie. Pozostaje dla nich tylko możliwość doniesienia nam wyniku głosowania na karcie pocztowej. Powtarzamy, co już podaliśmy w naszej prośbie, że choć karta nadejdzie dzień później, to jednak przyniesie nam pewną wiadomość. Prosimy zatem raz jeszcze o kartę pocztową. — Redakcja.)

Wszystkim Rodakom powiatu **oleskiego** donosimy uprzejmie, iż biuro nasze znajduje się w Oleśnie przy **ul. Dworcowej (Bahnhofshotel)**
Telefon nr. 40. Telefon nr. 40.
Prosimy Szan. Rodaków po porady i wskazówki z całym zaufaniem do nas się zgłaszać oraz o wszelkich nadżyciach jakiegokolwiek rodzaju ze strony niemieckiej nam donosić.

Godziny biurowe: od godziny 9—12.
i po południu " " 5—6.

Polskie Biuro Informacyjne na pow. oleski.

W wszystkich sprawach narodowych
należy się zgłaszać pod adresem:

Polski Komisarjat Plebiscytowy

Bytom, Schliessfach 143.

O ile ktoś chce osobiście powiadomić Komisarjat, niechaj się zgłosi w **Bytomiu, ulica Gliwicka** hotel „Lomnitz“, pokój 12. (Telefon 96).

Adresy biur powiatowych są następujące:

- 1) **pow. prudnicki:** ks. Emanuel Krzoska, St. Josefstift, Głogówek, biuro Rynek, hotel „Koschel“.
- 2) **pow. strzelecki:** apt. Konrad Habryka Ujazd, biuro Wielkie Strzelce, Ogrodowa 6.
- 3) **pow. zabrski:** dr. Bronisław Hager, Zabrze, ul. Następcy tronu 4.
- 4) **pow. bytomski:** dr. Jan Hlond Bytom, ul. Parkowa 5 II, biuro w hotelu „Lomnitz“.
- 5) **pow. katowicki:** dr. Henryk Jarczyk, Rozdzień, biuro na razie w Katowicach, hotel Residenz, ul. Jana 10.
- 6) **pow. gliwicki:** Feliks Orlicki, Gliwice, ulica Wilhelmska 53 Telefon 11 18.
- 7) **pow. tarnogórski:** apt. Emil Gajdas, Radzionków, ul. Starokolejowa 149.
- 8) **pow. raciborski:** Roman Strzoda, Racibórz, ul. Głupczycka 1, biuro Dom Polski „Strzecha“.
- 9) **pow. kozielski:** dr. Teofil Golus, Koźle, Rynek drogerja Barwicki, biura na razie jeszcze niema.
- 10) **pow. pszczyński:** Jan Kędzior Pszczyna, ul. Długa 5, biuro tamże.
- 11) **pow. opolski:** Franciszek Kurpierz, Opole, ul. Mikołaja 36a, biuro tamże.
- 12) **pow. oleski:** Kazimierz Krzysztoporski, Więckowice per Landsberg, biuro Olesno, ulica Dworcowa, Bahnhofshotel
- 13) **pow. lubliniecki:** Stanisław Brelński, Patoka per Schirokau, biuro tamże.
- 14) **pow. rybnicki:** mec. dr. Marjan Rożański, biuro Rybnik, Ploc kościelny.
- 15) **Król Huta:** Aleksander Piec, Król. Huta, ul. Gütlera 2, biura na razie jeszcze niema.

Tobie Polsko

Polskie pieśni narodowe.

14 najpopularniejszych pieśni
wydano świeżo w małej
broszurce. Cena 20 fen.

Księg. „Gaz. Opolskiej“
Opole, Odrzańska ul. 6 Tel. 791.

Drugi protest księży Franciszkanów.

Ogłosiliśmy już protest księży Franciszkanów z Panewnika przeciw kalendarzowi „Freie Vereinigung“. Obecnie otrzymujemy podobny protest z Góry św. Anny, który tak brzmi:

Góra św. Anny. Doniesiono nam dzisiaj pocztą, iż przy rozdawaniu „Kalendarza ludowego dla Górnoślązaków“ ze strony niektórych szkół oznajmiono dzieciom, iż ten kalendarz wydali OO. Franciszkanie na Górze św. Anny i go w celu rozszerzenia owym nauczycielom nadesłali.

Wobec tego oświadczam publicznie:

1. Ze nie jest prawdą, iż OO. Franciszkanie ten kalendarz wydali.
2. Ze nie jest prawdą, iż OO. Franciszkanie ten kalendarz porozysłali.
3. Ze OO. Franciszkanie na Górze św. Anny nie mają żadnej styczności z wydawnictwem rzekomego kalendarza — przeciwnie, że protestują przeciw nadużyciu cudownego swego obrazu i świętego swego miejsca do celów politycznych.

O. Kolumban Sobota,
gwardjan.

Czytajcie polską książkę!

Biblioteki Towarzystwa Czytelnia Ludowych znajdują się w następujących miejscowościach:

Dębienice: u p. Dybały,
Stare Bućkowice: u p. Jana Wochnika,
Nowe Bućkowice: u p. Jana Schwedy,
Brynica: u p. Bartłomieja Patrzka,
Ługniań: u p. St. Schwierca,
Węgry: u p. Bł. Langosza,
Szczedrzyk: u p. Józefa Halupczoka,
Chrąsty: u p. Bresińskiego,
Żużela: u p. Józefa Niewaldy,
Popielów: u p. Pawła Poloka,
Siołkowice: u p. Jakuba Kani,
Wielki Dobrzyń: u p. Jakuba Warzechy,
Zakrzów-Opole: u p. Bągorskiego,
Goślawice: u p. Spychalskiego,
Król. Nowawieś: u p. P. Glatkiego,
Groszowice: u p. Ign. Drzymaly,
Kosorowice: u p. Jana Kowola,
Zwonice: u p. Małoszka,
Bładacz: u panny Przybylskiej,
Złotniki: u p. Rzitki.

T. Koraszewski, Opole.

Oprócz tego nadejdą wkrótce nowe książki dla Pruskowa, Komprachcic, Chrościny, Wojtowejwsi, Czarnowas, Małego Dobrzyńia, Żelaznej, Wielkich Zimnic i innych wsi.

Biblioteki posiadają książki dla starszych i dzieci treści rozmaitej, więc niech każdy korzysta z biblioteki jak najwięcej, tem więcej, że pożyczka się każdemu bezpłatnie.

U bibliotekarzy można zapisywać się także na członków Tow. Czytelnia Ludowych. Składka wynosi tylko 10 fen. na miesiąc.

Książki prosimy nie przetrzymywać dłużej, niż 2 tygodnie, aby i inni coś mieli z nich.

Bibliotekarzy prosimy, aby na zebraniach towarzystw polecali książki i o ile możliwości wyznaczili pewne godziny w tygodniu — najlepiej w niedzielę po kościele — w których książki wypożyczają.

Zarząd.

Ruch Towarzystw.

— **Bacność!** Teatr przybędzie w sobotę 30-go bm. do Ługnian. Odegrane będą 3 wesole sztuczki. Uprasza się o liczne przybycie.

— **W. Dobrzyń.** Przybędzie tutaj dnia 31-go bm. teatru. Będą odegrane wesole sztuczki. Zarząd.

— **Bacność!** Zebranie Tow. Polek odbędzie się w Kraszejowie w niedzielę 31-go bm. po południu. O liczne przybycie uprasza się, gdyż przybędzie mówczyni.

Zarząd.

— **Bładacz.** Zebranie Tow. Polek i kółka śpiewackiego odbędzie się w niedzielę 31-go bm. o godz. 1-szej w południe. Uprasza się o liczne przybycie, gdyż przybędzie mówczyni celem założenia Tow. Polek.

Zarząd.

— **Chrzumczyce.** Zebranie Tow. Polek odbędzie się tutaj w niedzielę 31-go bm. po południu. O liczne przybycie uprasza się, gdyż przybędzie mówczyni.

Zarząd.

TEATR POLSKI

w Chrościcach

odbędzie się w **poniedziałek 5, i wtorek 6. kwietnia** punktualnie o godz. 7-mej wieczorem na sali p. **Młynka.**

Program:

- I. Wystąpienie dzieci.
- II. Czarodziejskie skrzypki.
- III. Januszkiewicz i żona.
- IV. Ogolili go bez mydła.
- V. Dwie narzeczone a 1 kawaler.

Kasa otwarta o godzinie 6-tej wieczorem

Kółko oświatowe w Chrościnie

urządza

5-go i 7-go kwietnia
o godzinie 7-mej wieczorem

teatr amatorski.

Odegrane będą następujące sztuki:
„Zaręczenia na plantacjach“
oraz
„Bartek w sieni piskielnej.“
Oprócz tego śpiewy i deklamacje.

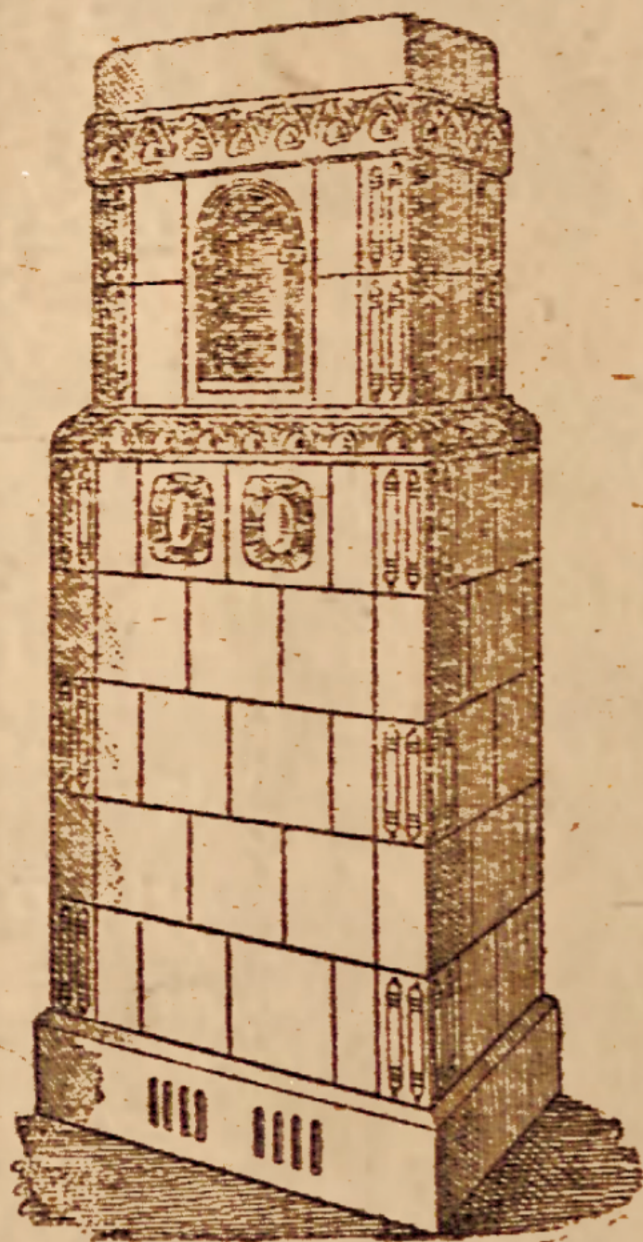
Bilety można nabyć przy kasie od godz. 6-tej.

O liczny udział uprasza

Zarząd.

Postawiania i przestawiania pieców kachlanych

wykonuje po niskich cenach

Jerzy Badura

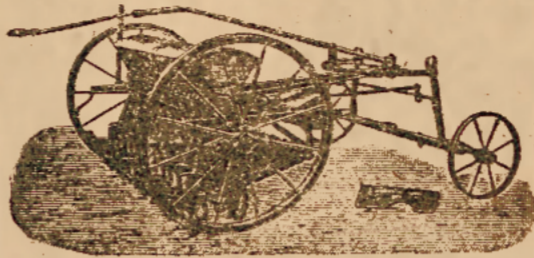
kachlarz,

Pl. kościelny 4
poza kościołem katolickim
dawn. Plac Sebastjana

Doskonałego

parobka

od zaraz albo od Nowego Roku, poszukuje
Paweł Nogosek,
Siołkowice.

Kupujcie maszyny

do siania i sieczenia,
bo bardzo drożeją.

Mam na składzie:
Siewniki (dryle): Regina, Säkönigin, system
Epple & Buxbaum, Isaria.

Kosiarki: „Deering“, „Osborne“, „Eckert“.

T. Koraszewski, Opole,
Tel. 284. Plac Wrocławski 16.

Koszyki.

Wóziki dla dzieci.

Wózki drabinkowe i skrzynkowe.

Meble plecione.

Wielki wybór,
tanie ceny.

J. Sgodzei,

mistrz koszykarski,
Opole,
Krakowska ul. 21.
Telefon 512.

Hotel

na Górnym Śląsku
o 1 minutę od dworca kolejowego odległy, 13 pokoi dla podróżnych, pokoje gościnne i wyprząd jest zaraz na sprzedaż.

Oferty uprasza się nadesłać pod **W. 779 do Opola Schliessfach 43.**

Krowa

5 lat stara, jest na sprzedaż.
Muchenice nr. 87, p. Opolem.

Drożdże

białe jak śnieg znowu nadeszły i są codziennie do nabycia

w piekarni **p. Krawczyka**
ulica Małapańska nr. 19.

Sól

jeszcze zdrożeje.

W białych dobrych worach po 22 mk. za wór do nabycia u

Franciszka Zwadlo,
Opole, Plac Wrocławski.

Kapelusze

do przefasonowania

— już teraz się przyjmuje. —

Fabryka kapeluszy słomianych i filsovych
Paweł Thomas,
Opole, ul. Małapańska 15.

W dniu uroczystości
srebrnego wesela
pana Antoniego Pohli z żoną,
składamy Jubilatom
najserdeczniejsze powinszowania
i życzenia dobrego powodzenia. Niech
Pan Bóg pozwoli im dożyć złotego wesela.
Przyjaciele.
Kamionek, dnia 10-go września 1920.

Poszukuję zaraz
zastępcy
organisty
dla mojego kościoła.
Ks. Adamek,
proboszcz.
Popielów, pow. opolski.

W miejsce osobnego uwiadomienia
Tragiczną śmiercią umarł, po blisko 33 letnim
wzorowym życiu kapłańskim, w dniu 15. bm. mój
kochany czcigodny kuzyn

śp. Tomasz Drobig

proboszcz w Odmęcie.

Był on szlachetnie myślącym kapłanem, bogatym w wiedzę i naukę, ożywiony tkliwą miłością. Boga i dobroczynnym dla ubogich i nędzę cierpiących. Niech go Bóg dobrotliwy za wszystko wynagrodzić raczy!

R. i. p.

Czcigodnych Księży Konfratrów uprasza o po-
bożne Memento przy mszy św.

Ks. Augustyn Drobig, dr. teol.,
administrator parafii odmęckiej.

W smutku pogrążeni donosimy rodakom, że dnia 26-go bm. zginął śmiercią bohaterską pełny miłości ku naszej polskiej Ojczyźnie, za jej wolność, zamordowany zniemacką ręką „Sicherheitswery“ nasz wielce szanowany i lubiany członek

śp. Karol Pawletta

z Przywórow

w wieku 30 lat.

Okręg II Towarzystwa Skautów
Kąty, Przywory, Kosorowice, Miedzna, Dzwonice.

Jego przykład zachęca nas do tem intensywniejszego naśladowania.
Józef Hudala, okręgowy.

Plebiscyt na Górnym Śląsku.

Głosowanie odbędzie się strefami. — Emigranci głosować będą albo w Kolonji, albo też na G. Śląsku, ale w innym dniu.

Bytom. (Pat.) Polski Komisarjat Plebiscytowy otrzymał od swego męża zaufania w Paryżu w niedzielę wieczorem następującą depeszę:

„Wedle propozycji angielskiej przyjętej przez Francję, plebiscyt na Górnym Śląsku odbędzie się strefami. Na miejscu na G. Śląsku będą głosować tylko mieszkańcy G. Śląska. Emigranci będą głosować osobno i zostaną zawezwani do głosowania prawdopodobnie do Kolonji.“

London. (Pat.) Konferencja prezesów ministrów badała dnia 27-go bm. sprawę plebiscytu na Górnym Śląsku i postanowiła zwrócić się do Polski i do Niemiec z propozycją, aby głosowanie emigrantów górnośląskich, zamieszkałych w Niemczech, odbyło się w jednej ze stref okupowanych przez Koalicję, np. w Kolonji, a to w tym celu, aby uniknąć rozruchów,

jakie mogłyby nastąpić, gdyby plebiscyt na G. Śląsku miał się odbywać przy napływie takich olbrzymich mas. Jeżeli Niemcy i Polska odrzucą powyższą propozycję Koalicji, w takim razie osoby pochodzące z Górnego Śląska a nie zamieszkałe tam, będą głosowały w innym dniu, aniżeli ludność zamieszkała na Górnym Śląsku.

Bytom. (Pat.) Propozycja angielska, ażeby emigranci głosowali w Kolonji, zdaniem górnośląskich miarodajnych kół polskich nie jest do przyjęcia pod żadnym warunkiem, gdyż niemożliwą byłaby kontrola legitymacji wyborczych i zapobieżenie wszelkim możliwym fałszerstwom niemieckim. Rząd polski, jak się dowiadujemy, na propozycję angielską się nie zgodzi.

—* **Kultura niemiecka.** W niedzielę 19-go bm. urządziła P. P. S. w Brzeziu zgromadzenie publiczne. Zebranych było wielu. Pan Czapski mówił o położeniu robotników górnośląskich. Równocześnie obradowali „Heimattreuerzy“, chcąc policzyć rycerzy swego znaku i pokrzepić się duchem czysto niemieckim (wprost z Berlina). Ponieważ jednak nie było wielkiej do tego ochoty, udali się ze swymi nauczycielami na czele na nasze zgromadzenie w celu rozbięcia tegoż, co im się jednak nie udało. Wywody naszego referenta przyjęli wszyscy gorącymi oklaskami. Niezadowolony był tylko handlarz węgla p. Niedbala, który oświadczył, że „robotnicy górnośląscy są leniwi (?). Tylko niemiecką pracą i kulturą stał się Śląsk tym, czym jest dzisiaj (?). Nam (to jest P. P. S.) nie chodzi o dobro Górnego Śląska, ponieważ prowadzimy propagandę narodową, a Polacy-robotnicy nie są ludźmi — lecz świnię.“ — Zapamiętajcie sobie to Górnoślązacy, że podlec, co całe życie bez pracy tuczy się waszym krwawym znojem, ośmiela się żyć was jeszcze bezkarnie. Pan Niedbala udowodnił czysto niemiecką kulturę, kulturę Hörsingów, Grönerów i im podobnych szubrawców. Zapamiętaj sobie, polski robotniku, że jesteś „leniem i świnią“. Czy pragniesz jeszcze, Górnoślązaku, tej niemieckiej kultury, wychowania i obyczaju? Udowodnij przy plebiscycie, że u ciebie, w twoim kraju nie mają „Heimattreuerzy“ nic do czynienia! B a n k o.

—* **Prusków** (w pow. opolskim). (Co robią nauczyciele niemieccy?) Dość często w polskich gazetach można spotkać nauczycieli „hajmattrojerów“, którzy rozbijają polskie wieści i agitują w szkole. Takiego nauczyciela i my mamy w Pruskowie. Każde on dzieciom w szkole wyzywać na przechodzących Francuzów, zapominając o tem, że wpaja już w młodociane dusze nienawiść, zamiast szerzyć miłość chrześcijańską. To samo czyni inny nauczyciel, który urządził tutaj zebrania „hajmattrojerów“ i balał lud, jakoby był posłany na to, żeby agitować, a nie uczyć dzieci. Apelujemy do Komisji koalicyjnej i kontrolera szkolnego, aby niezdrowe stosunki w Pruskowie uleczyły.

—* **Brzeźce** (w pow. kozielskim). Dnia 10-go bm. odbył się tutaj o godz. 7-mej wieczorem wielki wiec polski z udziałem około 300 osób. Ze w stosunkowo małej wiosce w dzień powszedni tak wielka zgromadziła się liczba uczestników to fakt, który najlepiej świadczy o żywym zainteresowaniu się sprawą plebiscytu wśród ludności miejscowej. Po zagajeniu wieca przez p. Blesa zabrał głos ks. Krzywoszyński i przemówieniem swoim starał się obudzić w słuchaczach jeszcze wątpliwych, duszę polską, a już wierzących utwierdzić, że znajdują się na dobrej drodze. Przy końcu przemówienia wzniesiono trzykrotny okrzyk: „Niech żyje Polska!“ i nie było prawie nikogo, któryby ze szczerego serca tego okrzyku nie powtórzył. Następnie zabrał głos p. Śniegocki i wyczuwając powstać mogące wątpliwości i zarzuty zρέcznie je zbijał wykazując wyższość duszy polskiej nad niemiecką i uwydatniając rozliczne korzyści czekające Górny Śląsk po przyłączeniu się do Polski. Wywody mówcy spotkały się ze zupełnym zrozumieniem słuchaczy, gdyż nieliczne i niesmiałe protesty zagłuszone zostały częstymi brawami i oklaskami. W dyskusji zabrał głos p. B. wykazując, że niesłuszne są zarzuty podnoszone przeciw Polsce przez wrogów, jakoby Polska nie wypłacała rent i zapomóg, i podzielił się z uczestnikami wiecu wrażeniami i spostrzeżeniami, doznanymi na wycieczkach do Krakowa i Poznania. — Ponieważ nikt więcej głosu nie zabierał, zamknął przewodniczący wiec pieśnią: „Serdeczna Matko“. Kalendarze, historję Polski i „Kocyndry“ dzielni wiarusy z Brzeziec i okolicy rozebrali w mąg dokumentując tem swoje zamiłowanie do oświaty i zainteresowanie się historją ojczystą. Oby zachowanie się Brzeziec było zachętą do najszybszego powrotu do polskości dla innych zniemczonych wiosek naszego powiatu. Uczestnik.

—* **Chrzumczyce** (w pow. opolskim). Cieszą się tutaj wszyscy z tego, że nasza młodzież tak chętnie do śpiewu się zabiera i okazuje wielki zapał dla pieśni polskiej. Prosimy naszych młodzieńców i nasze dziewczyny, aby w dalszym ciągu otaczali swą troskliwością i miłością śpiew ojczysty, a zyska na tem sprawa narodowa.

Pruskie fałszerstwo.

Niemcy usiłują wprowadzać w błąd naszych czytelników i w tym celu dopuszczają się niebywałego fałszerstwa. Czytelnikom pism „Katolików“ przesyłają podrobione numera „Katolika“ i „Kuryera Śląskiego“, nadużywając naszej uczciwej i katolickiej prasy w agitacji za Niemcami.

W ten sposób dają dowód, że swe prawa budują tylko na fałszerstwach i kłamstwie. Fałszowane numera poznać po dodatku do słowa „Katolik“ „śląski“.

Prosimy naszych czytelników, by fałszowane numera „Katolika“ i „Kuryera Śląskiego“, w których Niemcy nawołują polską, katolicką ludność do głosowania za Niemcami, niszczyli i wszędzie ogłaszali, że to tylko fałsz i niebywały podstęp Niemców.

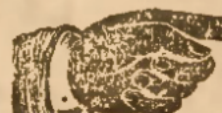

Wszystkie pisma „Katolików“ wzywają bowiem katolicki lud górnośląski, by w dniu głosowania oddał jednomyślnie głos Polsce i wyrzucił w ten sposób z ziemi naszej jarzmo pruskiego fałszu, podstępu i zbrodni.

Wszyscy głosujmy zgodnie za Polską!

—* **Chrąsty.** Zebranie Kółka oświatowego odbyło się w niedzielę przy licznych udziale publiczności. Takowe zagaił p. prezes, witając przybyłych serdecznie. Następnie udzielił przewodniczący głosu p. Tadeuszowi Koraszewskiemu z Opola, który w przeszło godzinnej mowie rozwiódł się o historii Górnego Śląska i o narodach słowiańskich. W dalszym ciągu przemawiał p. dr. Dzieża z Opola o mowie ojców, potem pani aptekarzowa Krause zabawiła nas bardzo pięknymi deklamacjami, które się ogólnie wszystkim podobały. Także podczas zebrania zaśpiewano kilka pieśni, do których nam p. aptekarz Krause przygrywał na skrzypcach. Wszyscy wyszli bardzo zadowoleni — oprócz kilku polskich „Niemców“ z „Freie Vereinigung“, którzy nawet te sławetne kalendarze za darmo rozdawali. Owe kalendarze poszły do pieca, a agenci „Freie Vereinigung“ mogą się niedługo wybierać, gdzie pieprz rośnie. Życzymy im szczęśliwej drogi. — Serdeczne Bóg zapłać przybyłym gościom z Opola, a naszemu nowo założonemu towarzystwu „Szczęść Boże!“

 (PAT.) **Pokój z bolszewikami zawarty!**

Dzisiaj w nocy podpisano w Rydze warunki pokojowe.

 Polska wojnę skończyła zwycięsko!

A więc głosuj za Polską!

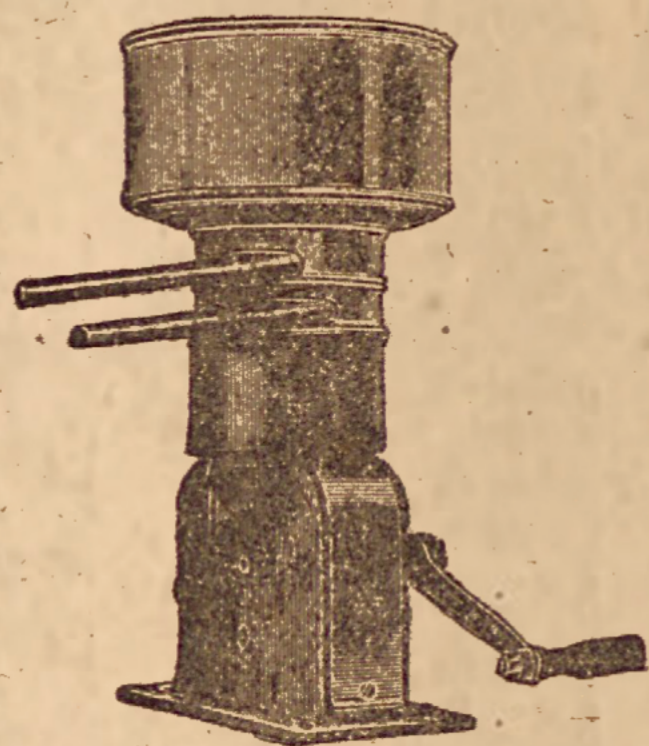
—* **Rozruchy** w mieście naszym powtórzyły się wczoraj i trwały od godz. 10-tej wieczorem do późnej nocy. Tłumy przeciągały przez ulice i gromadziły się przed pomnikiem Wilhelma I., przed gmachem rejencyjnym, oraz na rynku. Jakiś oberlejtant „Sicherheitswehry“ wygłosił przemowę niby uspokajającą, lecz nie zabraniającą demonstracji. Mówił do hałaśników po przyjacielsku: „Kameraden!...“ Ci zaś „kamraci“ po wysłuchaniu przemowy wzniesli toast na cześć mówcy i śpiewali następnie w pochodach i na rynku, gdzie się zgromadziło około tysiąca osób: „Deutschland über alles“, „Ich bin ein Preusse“, „Tapfer wollen wir Frankreich schlagen“ i inne podobne pieśni.

Do poważniejszych starć nie przyszło wskutek wielkiego taktu odwachu francuskiego na rynku i francuskich patrolek, uzbrojonych wprawdzie w bagnety i ostre naboje, lecz czuwających tylko nad tem, aby demonstranci nie posunęli się do czynnej zaczepki wojska lub najścia na domy mieszkańców miasta.

—* **Żyrowa** (w pow. strzeleckim). W sobotę 6-go bm. napadnięto sekretarza Nowaka w drodze do kamieniołomów pod św. Anną i zrabowano mu 12 000 mk., które niósł na wypłatę. Zarząd dóbr żyrowskich wyznaczył 2000 marek na wykrycie sprawców i za odnalezienie pieniędzy.

—* **Brynica** (w pow. opolskim). Co znalazłeś, to nie twoje. — Zeszłego roku krótko przed żniwami przejeżdżałem około 10-tej godziny przed południem przez Ługniany do młyna. W drodze wypadła mi w pobliżu kościoła zasuwka od woza i równocześnie spadł wór z 1 centn. żyta. Spostrzegłem to dopiero później, a gdy na miejsce wróciłem, znalazłem wprawdzie zasuwkę, ale żyto gdzie zaginęło. Pytam się pewnego obywatela, czy o tych rzeczach przypadkowo coś nie wie, a on mi odpowiada: „Może to św. Piotr zjadł albo sfutrował, gdyż św. Piotr jest patronem w Ługnianach.“ Proszę, aby teraz przynajmniej, gdy już wszystko wymiłowano, uczciwy znalazca żyto zwrócił lub pieniądze dał. Jeżeliby się wstydzil niech odda je jednemu z księży proboszczów w Ługnianach albo w Brynicy. Niech nie obciąża swej duszy ciężkim grzechem, gdyż było to żyto pewnej ubogiej kobiety, która go sobie mozolnie po kłosie nazbierała.

W. Matros.

Centryfugi

na 1 i 2 krowy, cena 360mk
na 2 i 3 „ „ 420 mk.

mam natychmiast do
sprzedania.

— Poszukuję zastępców. —

W. Nentwich,
Murów, w pow. opolsk.

Telefon 18.

BIURO polskiego komisariatu plebiscytowego na powiat strzelecki

znajduje się
na ul. Ogrodowej nr. 6.

Z wszelkimi zażaleniami i skargami prosimy nie wprost do komisji koalicyjnej, lecz do biura naszego biura się zwracać.

Adres dla listów:

komisarz *Konrad Habryka*
Polski Komisariat Plebiscytowy
Strzelce, ul. Ogrodowa nr. 6.

Biuro otwarte codzień od 9—1
i po południu od 3—6.
W sobotę tylko do południa.

Prośba!

Kochani Rodacy! Wielkie nieszczęście spotkało naszych rodaków pp. Teodora Kwaśnego i Piotra Świercoka z Kolonowskiej w powiecie strzeleckim. Straszny pożar zniszczył ich domostwa, pozostawiając tych biedaków w ciężkim położeniu. — Kochani Rodacy! Apelujemy do waszych dobrych serc, żeby naszym braciom w tak wielkim nieszczęściu ich był ułatwić. Dawajcie jak najwięcej. Wspomagajcie ich! Pan Bóg wam za to hojnie zapłaci.

Składki pieniężne przyjmuje się także w naszym biurze. Adresować należy: **Biuro plebiscytowe** (p. Czesław Michalski), Strzelce, ul. Ogrodowa (Gartenstr.) 6.

Cudowne krople! św. Anny.

Znakomity środek
na wszelkie choroby
żołądka
do nabycia

w aptece w Leśnicy
(Leschnitz O.-S.)
i na Górze św. Anny
u zakrystjana.

Oświadczenie.

Niniejszem oświadczam, że moje nazwisko zostało na liście „Verbandu Heimattreuer Oberschlesier“ bez mojej wiedzy i bez mojego przyzwolenia wpisane. Skreślenie mego nazwiska, jakoteż nazwiska mojej rodziny natychmiast spowodowałem.

Tomasz Kubitza,
Nowa Kuźnia (pow. opolski).

Powróciłem z podróży

Dr. Eppenheim

specjalista na choroby uszu,
nosa i gardła.

Krakowska ul. 41.

—* **Jelowa** (w pow. opolskim). Donoszą nam, iż ksiądz kapelan Garbas z Jelowy wmawia w dzieci, podczas nauki religji, „iż teraz, to jest przed plebiscytem już się wiele nie nauczycie, jak przyjdziemy do Polski, to wam tylko postawią koryto z kartoflami i z sianem, a będziecie gotowymi wołami.“ — A więc ksiądz kapelan z Jelowy nie wątpi, iż przyjdziemy do Polski i tak też będzie. Pomylił się jednak trochę w wyroku o dzieciach; dotąd nie wyniosły dzieci rzeczywiście wiele z niemieckiej szkoły, bo nauczycielom nie chodziło o to, by dzieci się czegoś nauczyły, tylko, by się zgermanizowały; umiały wychwalać kurfürstów, Fryców, Wilhelmów i prynców, a gardzić wszystkimi innymi narodami, jako barbarzyńcami. Długo w takich ciemnościach nasi ludzie chodzili, ale los przeniósł niejednego żołnierza do Belgji, Francji, Włoch i Polski i zobaczył, że w szkole niemieckiej nie uczono prawdy. Bo w innych krajach też są ludzie bogaci, są nawet większe miasta, wspanialsze kościoły i domy, fabryk tyle i takich ludzi mądrych a nie pysznych, jakich ani w Niemczech niema. — Tymczasem probostwo jelowickie nawet podczas nauki religji uczy dzieci o „Deutschlandzie über alles“. Skutek tych nauk widzieliśmy na mającem się odbyć zebraniu dnia 5-go grudnia, że po zagajeniu wiecu naszym polskiem pozdrowieniem „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus“ nikt nie raczył odpowiedzieć „Na wieki“. A kiedy po upływie 20 minut hydra pruska rozbiła wiec, to młodzież wychowana przez probostwo po hakatystycznemu zaśpiewała zakazaną „dojczlant iber ales“. Stąd widać, iż, jeżeli się tych dobrodziejów bismarkowych nie pozbedzimy, to oni nas Polaków wnet poprowadzą na zieloną gałąź! — Nie możemy uwierzyć, by ksiądz z polskiej rodziny pochodzący, tak postępował. Czekamy też na wyjaśnienie.

—* **Kraszejów**. Przy wyborach w dniu 11-go bm. wybrano sołtysem Polaka p. Pilawę, nadto wybrano ławnikami trzech Polaków i jednego socjalistę.

— Parafji naszej został zwrócony dzwon, zabrany swego czasu do celów wojennych. Przyjęcie było jednak bardzo obojętne, bez wszelkich uroczystości. Zdaje się, że tak być nie powinno, bo kiedy dzwon oddawano, był w parafji wielki smutek, zaś odzyskawszy go należało radość objawić urządzeniem odpowiedniej uroczystości kościelnej.

—* **Kraszejów**. Nasz rodak i dobry patrijota p. Ludwik Pilawa z Kraszejowa nabył z rąk obcych od p. Heringa w Vosowskiej tartak z maszynami, budynkami, połączeniem kolejowem i obszarem ziemi 12 hektarów. Jest to obiekt milionowy, który p. Pilawa nabył po bardzo przystępnej cenie. — Pan Pilawa, który rozpoczął małym kapitałikiem, przez niestrudzoną pracę dorobił się majątku, staje się przez to kupno trojakim posiadaczem zakładów przemysłowych. — Nabywcy życzymy dalszego powodzenia. „Szczęść Boże!“

(NADESLANO).

Niemcy wypowiedzieli nam walkę na śmierć i życie.

Dnia 11-go października br. w nocy podpalili domostwo naszego męża zaufania Józefa Fraska we Wąsicach (pow. kluczborski). Spłonęła stodoła ze zbożami i chlewy. Dom mieszkalny zdołano uratować. Celem poratowania człowieka, który z całym zaparciem poświęcał się naszej sprawie wpłynęły już datki; dalsze kwoty przyjmuje Bank Przemysłowców w Bytomiu. Nie pozwólmy zginąć człowiekowi, który pomimo stałych pogroźek niemieckich nie ustraszyl się i miał odwagę być Polakiem.

W Polsce

będziesz miał pracy poddostalkiem, a zatem także dosyć chleba. Pozatem nikt nie będzie nas stąd wypierał; Górnoślązak sam będzie panem ziemi górnośląskiej.

Jeżeli chcesz być wolnym obywatelem, panem na polskiej ziemi górnośląskiej

głosuj za Polską!

—* **Wielkie Naczysławice** (w pow. kozielskim). W niedzielę 4-go stycznia wygłosił nam nasz czciogodny ks. proboszcz Hanke piękne kazanie. Potępił także gazetowe burzenie jednej narodowości przeciw drugiej. W naszej parafji rozruca się masowo wśród ludności polskiej „Schwarze Adlera“ i półmiertny papierowy „Dzwon“ germański, w których to piśmiłkach aż się roji od kłamstw i podburzania przeciw narodowości polskiej i naszej zmarłych Matki-Polski. Chyba czciogodny ks. Proboszcz te gazety miał na myśli? Cieszylibyśmy się bardzo, by na przyszłość nieco wyraźniej się wysłowil, czy te gazety ma na myśli. Po wyjściu z kościoła ludzie byli tego mniemania, że potępił hakatystyczną robotę „Schwarze Adlera“ i „Dzwonu“, byli ale i tacy, którzy chcieli w lud wmówić, że potępił gazety polskie i niemieckie w polskim duchu pisane, jak „Weisse Adler“ i „Gewerkschaftler“. Jeżeli mamy „Schwarze Adlera“ i „Dzwon“ wyrzucić na „gnój“ — tak się ks. Proboszcz wysłowil — to chętnie to uczynimy.

N a c z y s ł a w s k i.

Ruch Towarzystw.

—* **Pielgrzymki z powiatu kozielskiego**. W piątek 22-go bm. wyrusza pielgrzymka do miejsca cudownego do Częstochowy. Zbiórka tych, którzy się zgłosili, na dworcu w Kędzierzynie o godz. 7 rano.

Wycieczka do pięknego miasta Krakowa wyruszy 8-go listopada. Zgłoszenia przyjmujemy do 3-go listopada oraz udzielamy bliższych informacji w biurze naszym. Dalsze zgłoszenia do przyszłej pielgrzymki do Częstochowy mogą być również w biurze naszym podane. Termin zostanie później ogłoszony.

Polski. Kom. Pleb. w Czystkach.

Ostatnia przestroga przed głosowaniem!

1. Gdy otrzymasz w Biurze wyborczym urzędową kopertę do głosowania i dwie kartki do głosowania, popatrz natychmiast czy koperta jest pusta, czy nie włożył już kto do niej jakiej kartki.
2. Wejść następnie do budki dla głosujących i włożyć do koperty kartkę z napisem: Polska — Polen. Ważne kartki do głosowania wyglądają tak:

Polska — Polen

Kartki z napisem: **Polen-Polska** są nieważne, rozdają je Niemcy, chcąc je potem unieważnić. Kartka musi być cała, nieuszkodzona, bez znaków i dopisków.

3. Niepozwól, aby ktokolwiek, choćby to nawet był sam przewodniczący Biura Wyborczego, zaglądał do tej koperty, nim ją sam osobiście rzucisz do urny.
4. Pamiętaj o tem, że głosowanie jest tajne i tylko Bóg i Ty wiedzieć będzie, jak głosowałeś. Aby nie dręczyły Cię kiedyś wyrzuty sumienia i nie przeklinały dzieci i wnuki.

Głosuj za Polską

Córka moja Franciszka Purkott

licząca lat 13, opuściła dom rodzinny przed dwoma tygodniami. Miejsce pobytu jest nieznane. Uprasza się ją przytrzymać i rodziców o tem zawiadomić.

Opis osoby: ubrana po wiejsku, włosy jasne, pełna, czerwona twarz, postać wysoka około 1.50 m.

Chroście-Kwaśne, (w pow. opolskim).

Michał Purkott.

Wczoraj, dnia 28-go bm., **skradziono u mnie wszystkie ubiory męskie i kobiece.** Przed zakupnem tychże ostrzegam. Za wrócenie mej własności wyznaczam wielką nagrodę.

Gierok w Wielkim Dobrzyniu.

—* **Głupczyce.** Pewien młody człowiek, stojący przed swoim wkrótce się mającym odbyć weselem, włamał się do pewnej królikarni, aby sobie tanią pieczeń sprowadzić. Szczęście mu atoli nie sprzyjało, gdyż został przytem pochwycony. Zdobycz mu odebrano, a młody pan siedzi w kozie.

— **Znowu kradzież kołowca.** Przedwczoraj przed południem skradziono robotnikowi Pawłowi Halupczokowi z Falmirowic kołowiec „marki Schladitz“, w wartości 700 mk., który ustawił przed poczekalnią u lekarza dr. Tropłowitza.

—* **Kościeliska** (w pow. oleskim). Mało jeszcze słyszano o wiosce Kościeliskach. Niejednemu się może zdawało, że to wioska pod względem oświatowym zaniedbana. Tymczasem jest inaczej. Jest to gmina, której się obywatele skupiają bądź w Kółku rolniczym, oświatowym lub w towarzystwie śpiewu.

W niedzielę 20-go bm. odbył się na sali p. Wienera wiec polityczny, zwołany przez Komitet Pleb. także i dla gmin sąsiednich: Skrońska i Jastrzygowie. Wśród dość licznie zgromadzonych uczestników obojga płci zagaił o godz. 1/4-tej zwołujący wiec p. Piechula ze Skrońska, proponując zebrany p. Kobiolkę na przewodniczącego, a p. Krzysztopolskiego na sekretarza wiecu. Jako referent zabrał głos p. Jakób, który w krótkich słowach wspomniawszy dawniejszą historję Górnego Śląska, przechodząc do szczegółowego omówienia wojny światowej i jej skutku na kraju niemieckim. Wynikiem rozpaczliwego położenia gospodarczego Niemiec jest nałożenie na mieszkańców okropnych podatków. Z powodu spadku marki niemieckiej na wartości, stracenia kolonji oraz pozbycia się zrabowanych ziem polskich, powstają w kraju bezrobocie i rozruchy. W Polsce o tem mówić nie można. Jeśli było bezrobocie, to dawno zniknęło. Wielec się do tego przyczynia reforma rolna, która wspomaga małorolnych i robotników, dając im możliwość zakupu ziemi na kredyt. Jak wielkie korzyści przedstawia reforma rolna dla Górnego Śląska, dowodził za pomocą statystyki, która wykazuje, że jedna ćwierć ziemi należy do 5-ciu właścicieli zwolenników rządu pruskiego. W razie przyłączenia tej dzielnicy do Polski wtenczas wielkie majątki nie tylko że muszą być, ale na pewno będą rozparcelowane, pomiędzy gospodarzy z okolicy, bo takie jest prawo. Gdy obecnie Komisarjat Polski porozysłał listy, na które gospodarze nasi deklarują wysokość morgów potrzebnej ziemi, rząd niemiecki chcąc zamydlić ludowi naszemu oczy, chce trochę ziemi po części sprzedać, po części wydzierzawić, a po plebiscycie ziemię zabrać z powrotem i dać ją kolonistom z Dolnego Śląska. Również wspomniawszy o autonomji i jej znaczeniu dla Górnego Śląska. — W dyskusji zabrał głos p. Wojna, który w dobitnych słowach przestrzegał przed Prusakiem drapieżnym, wskazując na obecną chwilę, w której lud polski Górnego Śląska może polepszyć swoją dolę i zmienić całe swoje położenie, głosując za przynależeniem do macierzy-Polski. — W końcu zabrał głos p. Piechula, który wskazując na obowiązki i powinności przy plebiscycie, napomina, że hardo stać winniśmy na stanowisku naszym, nie dać się skusić i sprzedać własnego przekonania za parę butów i kawałek skóry. — Również uchwalili zebrani jednogłośnie protest przeciwko głosowaniu emigrantów, których nic nie łączy ze ziemią górnośląską. Na zakończenie odśpiewało Kółko śpiewu z Kościelisk „rotę“ Konopnickiej, poczem zebrani pokrzepeni na duchu rozeszli się do domów.

Uczestnik.

„Gazeta Plebiscytowa” jest wydanym przez Instytut Śląski, fikcyjnym pismem zawierającym przedruki autentycznych wycinków z prasy polskiej na Górnym Śląsku okresu plebiscytu (1921 r.). Jest rodzajem syntezy prezentującej nastroje zantagonizowanego na gruncie narodowej tożsamości społeczeństwa regionu, w tym gorącym politycznym okresie.

Autorzy projektu: Krzysztof Kleszcz, Piotr Solga

Baczność!

**ARCHIWUM
WYCINKÓW PRASY
POLSKIEJ NA ŚLĄSKU
OKRESU PLEBISCYTU
I POWSTAŃ**

Dostępne darmo pod adresem:

**archiwum-prasy.
instytutslaski.pl**

Zawiera stuletnie wycinki prasowe mówiące o konkretnych miejscowościach na Śląsku wraz z dzienną datą ich publikacji oraz tytułem gazety, w której notka lub artykuł się pojawiły.

**POZNAJ PRZESZŁOŚĆ
SWOJEJ MIEJSCOWOŚCI**

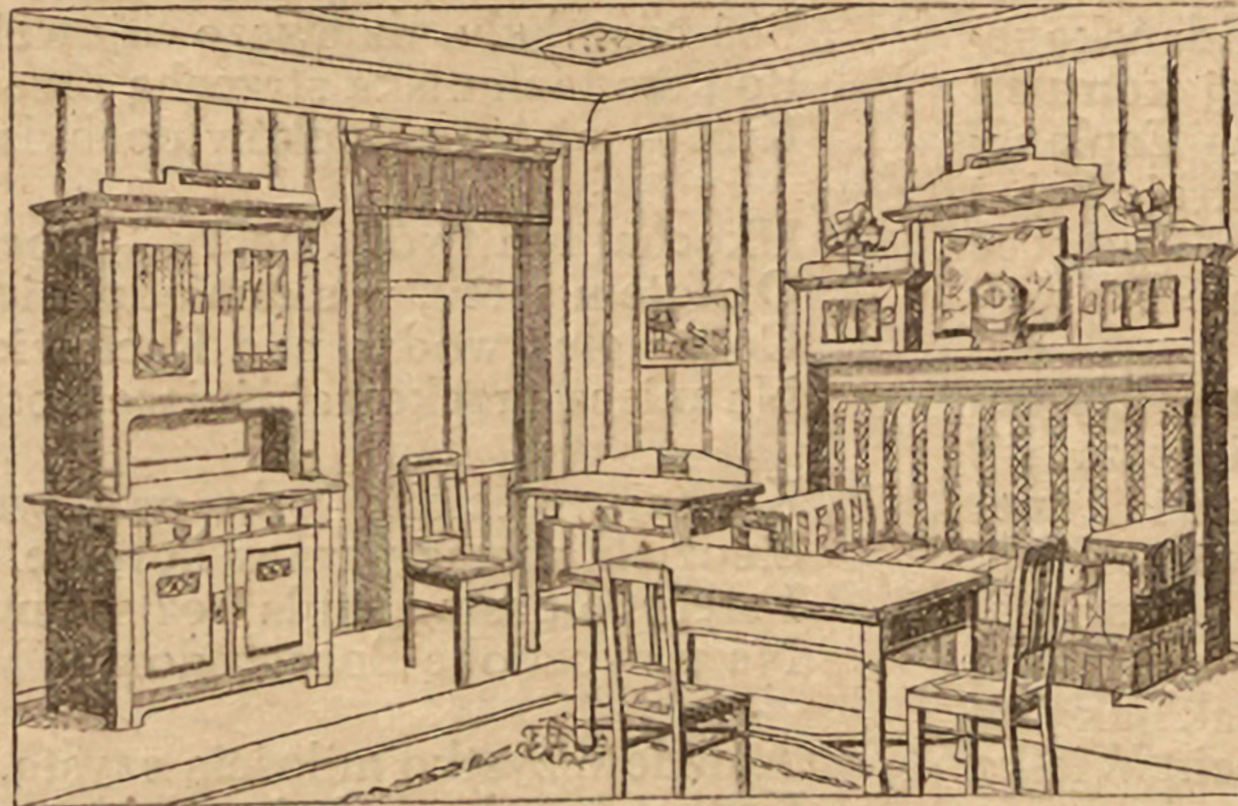
**STUDIA
ŚLĄSKIE**

**NA CZAS EPIDEMII
WIRUSOWEY POZOSTAŃ W
DOMU
I CZYTAY ONLINE**

**STUDIA
ŚLĄSKIE**

Poruszeni troską o zdrowie Czytelników naszych udostępniamy do lektury domowej: czasopismo *Studia Śląskie* pod adresem studia-slaskie.instytutslaski.pl

Skorzystaj ze zdobyczy techniki nowoczesnej, aby w zaciszu domowym oddać się lekturze!

75 tomów czasopisma *Studia Śląskie* czeka by być czytaniem!
Bezpłatnie przez Instytut Śląski oddane.

WYDAWNICTWA INSTYTUTU ŚLĄSKIEGO

Tylko u nas!

Serie „Encyklopedia wiedzy o Śląsku” i „Colloquium Opole”, nowość wydawnicza: *Śląski kogel-mogel, czyli wybór karykatur, satyr i dowcipów politycznych oraz takich sobie głównie z okresu powstań śląskich* oraz śpiewnik z płytą *Nadstawcie ucha, kochani ludkowie. Pieśni powstań śląskich!*

Księgarnia Instytutu Śląskiego na czas epidemii dostępna jest jedynie pod adresem:

instytutslaski.pl/ksiegarnia

Książki nasze zamówić można też telefonicznie pod numerem:

+48 690 990 685

Sprzedaż realizowana wysyłkowo!

**WIELKIE OBCHODY 100-LECIA
POWSTAŃ ŚLĄSKICH I PLEBISCYTU!**

Szereg wydarzeń kulturalnych związanych z 100. rocznicami III Powstania Śląskiego oraz powrotu części Górnego Śląska do Macierzy organizują m.in.

Instytut Śląski, Muzeum Czynu Powstańczego na Górze św. Anny -
- Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach,
Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu,
Narodowe Centrum Polskiej Piosenki,
Samorząd Województwa Opolskiego oraz
Miasto Opole

W programie m.in.

- ◆ Konferencje naukowe
- ◆ Koncerty
- ◆ Wystawy
- ◆ Piknik historyczny
- ◆ Inscenizacje rekonstruktorskie

Zapraszamy!

Instytut Śląski

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

niepodległa

Instytut Śląski

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości